

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A HUDI20036 Nagylóki löszvölgyek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Budapest
2014

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdálkodási Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Fábián Zsófia

Vezető szakértők

Sipos Katalin (természetvédelem)
Csihar László (agrár)

Közreműködő szakértők

Horváth András

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	10
3.2. Kezelési javaslatok	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	10
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	26
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	27
3.2.4. Kutatás, monitorozás	27
3.2.5. Mellékletek	28
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ...	29
3.3.1. Agrártámogatások	29
3.3.2. Pályázatok	30
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	31
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	31
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	32
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	34

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Nagylóki löszvölgyek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20036

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 288,8ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

- Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0)
- Szubpannon sztyeppék (6240)
- Síksági pannon löszgyepek (6250) *
- Mészkezdvelő üde láp- és sásrétek (7230)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)
- Meszes alapközetű féltérmetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)

1.4.2. Jelölő fajok

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
<u>FEJÉR MEGYE</u>		
Nagylók	188,17	5,8
Sárbogárd	100,63	0,53

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat övezete	MT	magterület	208,72 (72,27%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
földvár	ex lege	Sárbogárdi Bolond-vár	4,8	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény állapítja meg a sárbogárdi Bolond-vár természetvédelmi terület ex lege védettségét, azonban természetvédelmi kezelési terv a területre nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2005.(III.30.) Önkormányzati Rendelete Sárbogárd Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről
- Nagylók Község Önkormányzat Képviselő-testületének 16/2006. (X. 30.) és a 20/2006. (XII. 20.) rendelettel módosított 11/2006. (VI. 6.) rendelete Nagylók Község Helyi Építési Szabályzatáról és a 44/2006 (V.30.) határozata a Szerkezeti Tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- A 612. sz. Sárosi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 30/2008.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Mezőfalvai Zrt. Földtulajdonosi Közösség (2422 Mezőfalva-Nagysismánd) 10 éves vadgazdálkodási üzemterve (2007. október). Kódszám 07-406210-130; 16.4/18-8/2007. Érvényes: 2017. február 28.
- NAGY-SÁR-HANT Földtulajdonosi Közösség (2435 Nagylók, Ady E. u. 1.) 10 éves vadgazdálkodási üzemterve (2007. augusztus). Kódszám: 07-405020-130; 16.4/149-8/2007. Érvényes: 2017. február 28-ig.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A területet érintően nincs érvényes halgazdálkodási üzemterv.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 1.13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony alegység részvízyűjtő alegység, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Közép-Dunántúli Környezetvédelmi-és Vízügyi Igazgatóság Felülvizsgálat várható éve: 2015.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, és azok alapján, az aktuális állapotra alakítva módosítottunk rajta. Az érintett terület %-os nagyságát a KjtT teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03	gyepterület kaszálása	M	30	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) A problémát elsősorban a nem megfelelő időben történő kaszálás okozza, ami által a gyepterület szerkezete megváltozik.
A03.03	kaszálás felhagyása, hiánya	H	30	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió.
A04.01.02	intenzív birka-legeltetés	H	15	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Jelentős a taposási kár, a kikopott növényzet nem védi meg a talajt a vízeróziótól. Az érzékenyebb erdősztyepp fajok eltűnnek, a fajkészlet erőteljesen csökken. Gyomosodás, degradáció, erózió, az élőhely átalakulása várható
A04.03.	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	10	Síksági pannon löszgyepek (6250*) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	2	Síksági pannon löszgyepek (6250*), vöröshasú unka (<i>Bombina orientalis</i>) Egyre több új ösvényt taposnak ki a turisták és horgászok, ami által nő a zavarás. A bicikli utak zavarják a

				kétéltűek áthaladását, néhol pedig feltöltéssel jár az út kialakítása
E01.03	diszperz (tanyasias) emberi jelenlét	L	2	Síksági pannon löszgyepek (6250*), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Az emberi jelenlét megnöveli a közvetlen károsítások veszélyét, növeli a háztartási szemét mennyiségét, degradálja a környező élőhelyeket.
F03.01	vadászat	L	15	Síksági pannon löszgyepek (6250*) A tevékenységhez kapcsolódó taposás a terület zavarásával jár. A szőrök mellett megindul a gyomosodás.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	L	10	Síksági pannon löszgyepek (6250*) Az élőhelyeket közvetlenül károsítja, teret nyit a gyomosodásnak. Fragmentálja az élőhelyeket
G04.02	felhagyott katonai használat	L	15	Síksági pannon löszgyepek (6250*) Az érintett területen megindult a degradáció, a terület gyomosodásnak indult és megjelentek az inváziós fajok keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>)
G05.09	kerítés, kerítésépítés	M	40	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Feldarabolja az élőhelyeket, nem hagy szabad mozgást az élőlényeknek, illetve a fenntartásával járó zavarás és taposási kárt is jelentős.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	40	Síksági pannon löszgyepek (6250*); Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei (6440) A területen jelen lévő inváziós fajok: fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>). Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.

J02.06.01	felszíni vízkivétel mezőgazdálkodásági célokra	L	1	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) A vízháztartást kedvezőtlenül változtatja meg.
K01.01	erózió	M	5	Síksági pannon löszgyepek (6250*) A terület degradációjával jár.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	10	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) A nem legeltetett völgyoldalakon jellemző. A sukceszió a löszgyepek és a hozzá kapcsolódó növény és állatfajok eltűnését eredményezi.
K04.05	növényevők általi károkozás (vadrágás is)	M	10	Síksági pannon löszgyepek (6250*). Elsősorban a vaddisznók túrásukkal visszavetik a növényzet felújulását, illetve a gyeptakarót felsértik.

3. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	10	Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Közvetett hatásként jelentkezik, elsősorban ott, ahol a szegélyt túlszántották, vagy szántó határolja a területet. Innen bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepek egyensúlyát, így degradálódik az élőhely.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenése	L	20	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei (6440), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Hatására a terület egyre inkább szárazodik, ami jelentősen csökkenti az ott élő növényzet szaporodási feltételeit

4. táblázat: Kívülről ható veszélyeztető tényezők

Jövőben ható potenciális veszélyeztető tényező nem ismert a területen.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés: Őrizze meg a Mezőföldre valamikor általánosságban jellemző löszgyep és erdősztyepp társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található fokozottan védett növény és állatfajok élőhelyeit.

Célkitűzés: A jelölő élőhelyek hosszú távú fennmaradását elősegítő kaszálási és legeltetési gyakorlat kialakítása az elsődleges célkitűzés, különös tekintettel a jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*), illetve a területen található védett növényfajok védelmében. A területen az utóbbi években megjelenő és egyre jobban terjedő keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és bálványfa (*Ailanthus altissima*) állományának felszámolása. Lényeges beavatkozás lenne az üzemtervezett erdők esetében az erdőfelújításhoz kapcsolódóan az erdősztyepp társulásra utaló erdőállomány kialakítása, a legeltetési állattartáshoz jelenleg kapcsolódó delelő –és itatóhelyek felszámolása vagy azok kevésbé érzékeny területre történő áthelyezése, illetve szegélyben lévő szántók visszagyepesítése.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X.8.) Korm. rend 4.§5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg”.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Legfontosabb feladat a lágý- és fásszárú inváziós és tájidegen fajok arányának visszaszorítása, valamint a kaszálás és legeltetés optimális mértékének, időpontjának, és hosszútávú fennmaradásának biztosítása. Külön problémát jelent a szegélybe eső szántók túlhasználata, melynek földhivatali nyilvántartás szerinti helyreállítása szükséges lenne.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük

pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen az ipari, valamint bányászati tevékenység végzése nem javasolt.
- Új épület és építmény létesítése – a természetvédelmi célú bemutatás és kezelés érdekében létesítendő építményeken kívül – nem javasolt.
- gépjárműközlekedés csak az arra kijelölt utakon és a gazdálkodáson közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A területen elsősorban a kezelés élőhelytípushoz való harmonizációjára lenne szükség. A gyepen a kezelés aránytalan: bizonyos részeket egyáltalán nem kezelik, ahol pedig van állat, ott a nem megfelelő hektáronkénti állategység miatt a gyepek fokozatosan degradálódnak a túllegeltetés miatt. A legeltetés hiánya kapcsán az inváziós fajok elõtörése az elmúlt idõszakban felgyorsult, és komoly problémát jelent a területen. Az egyes kezelési egységekhez kötõdõ élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Kezelési egységek:

A tervekészítés során a teljes kJT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép és ez alapján több típusú élőhely is megtalálható a területen. Az azonos kezelést igénylõ élőhelyek és élőhelykomplexumok és a településrendezési eszközök meghatározta adottság (kijelölt gazdálkodósági területek) alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

- KE1: szántó
- KE2: nedves kaszálók
- KE3: lószgyep kaszálók
- KE4: vizes élőhely
- KE5: legelõterület
- KE6: fás állományok

1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – szántó

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartozik egy nagyobb kiterjedésű szántó Mezõfalván, valamint a széleken található túlszántások, melyek nem a földhivatali nyilvántartás szerint vannak lehatárolva és kezelve. A szántók kezelésénél az extenzív termelésre törekvés a legfontosabb feladat

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura élőhelytípust.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. ajánlott a szegélybe esõ szántók visszagyepesítése a természetes élőhelyre jellemző gyepkeverékkel
- b. a túlhasznált szántók visszagyepesítése javasolt megfelelő típusú gyepkeverékkel a földhivatali nyilvántartás szerint

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- c. Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendeleten. A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ44	Fóliasátras és üvegházás termesztés tilos.
SZ45	Öntözés tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ47	Meszezés tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (Megj.: SZ74 előírásjavaslat alkalmazása esetén)

5. táblázat: A szántó kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a jogszerűen szántóként hasznosított területek esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés valamint mezővédő erdősávok telepítése javasolt a környező jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) és fajok védelme érdekében (vöröshasú unka (*Bombina bombina*))

A jogszerűtlenül szántóként hasznosított területek (Nagylók 094/12, 094/11, 094/6, 0201/4, Sárbogárd 0437/69, 0433/18, 0437/69, 0531/9) esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés akár hatósági eszközökkel is javasolt. A visszagyepesítésig szigorú használati korlátozásokat javasolt betartatni. A gyepé alakítás történhet spontán felhagyással, magkeveréssel történő telepítéssel vagy lucernás felhagyásával. A mezővédő erdősávok telepítése általános természetvédelmi szempontból javasolt. A tájat változatosabbá teszi, és egyben védi a megmaradó szántóterületeket a széleróziótól

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyepek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)). Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: a jogszerűtlenül szántóként hasznosított területek esetében a gyepterület növelése érdekében, és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) kiterjedésének növekedése érdekében, javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését

2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 - nedves kaszálók

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a terület északi részének nyugati szegélye. Fő feladat ezen részek kaszálásának fenntartása, illetve ütemezésének optimalizációja.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ANÉR-kód: B1a - Nem tözegképző nádasok, gyékényesek es tavikákások
D34 - Mocsárrétek
H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
OB - Jellegtelen üde gyepek
OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
S1 - Akác ültetvények
S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Natura élőhelytípus: 6250* - Síksági pannon löszgyepek
6440 - Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a völgyek alsó területein lévő gyepterületeken az élőhely fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása javasolt
- b. A területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása, valamint növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás szárú inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával kijuttatott gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével nem támogatott.
- c. kaszálás időpontja: július 1. után javasolt

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- d. Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 612. sz. Sárosdi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 30/2008.

b. Önkéntesen vállalható előírás- javaslatok:

A gyepeken jelen lévő, illetve a szegélyeken található fás állományok, illetve nádasok miatt szükséges az erdőkre vonatkozó előírások alkalmazása

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslat ok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsméret felett) és a vadgyümölcsök (törzsméret megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdálkodó, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY73	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY82	A gyepeket évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.

GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karamok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelitésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

6. táblázat: A nedves kaszáló kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelölő gyepekben (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétei (6440)) szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat az

élőhelyek változatosabbá tétele érdekében. Javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdősödő területek gyeppé alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését. Az élőhelyeken található nádasok letermelése nem javasolt a vizes élőhelyek, illetve a nádas körül található gyepek védelme érdekében. Az idegenhonos inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A kaszálás bevezetése és fenntartása megakadályozza a területen végbemenő szukcessziós folyamatokat, így megőrizve a jelölő élőhelyeket. A környező erdős területekről, és a területen belüli faállományokból történő szállítás és munkálatok szabályozása csökkenti a környező jelölő élőhelyek sérülését. A nádgazdálkodás elhagyása biztosítja a vízhez kötődő jelölő élőhelyek és fajok (Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440), és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*)) fennmaradását.

3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 - löszgyep kaszálók

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a völgyek alján található gyepek, melyek kaszálása egy hónappal korábban lehet, mint a nedves kaszáló esetében. Jellemzően a sárbogárdi tömbben találhatóak. Legfontosabb feladat a kaszálás helyes ütemezésének betartása, valamint a legelő állatállomány növelése a kombinált kezelés elérése érdekében.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód:	B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
	D34- Mocsárrétek
	H4 - Erdőssztyeprétek, felszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
	H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
	OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
	P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
	S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
	S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
Natura élőhelytípus:	6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik
	6250* - Síksági pannon löszgyepek
	6440 - Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- kaszálás időpontja: június 1. után javasolt
- a völgyek alsó területein lévő gyepterületeken az élőhely fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása javasolt
- A területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása, valamint növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás szárú inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával kijuttatott gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével nem támogatott.
- legeltetni lehet

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 612. sz. Sárosi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 30/2008.

b. Önkéntesen vállalható előírás- javaslatok:

A gyepeken jelen lévő, illetve a szegélyeken található fás állományok, illetve nádasok miatt szükséges az erdőkre vonatkozó előírások alkalmazása

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdálkodó, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY64	Kaszáló sarjűlegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh
GY82	A gyepeket évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY114	Legelőterületen a tisztító kaszálást és szárzúzást úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területrészek 50%-nál nagyobb arányban ne sérüljenek.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közellítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós faszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területéről el kell szállítani.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

7. táblázat: A löszgyep kaszáló kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat az élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) változatosabbá tétele érdekében. Javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdőződő területek gyeppé alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését. Az idegenhonos inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétei (6440)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyepek megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. Az ideális kezelés a legeltetés, amennyiben ez nem valósul meg, úgy a gyepterületek fenntartó kaszálása is elfogadható. Az inváziós fás szárúak (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)) irtása a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A környező erdős területekről történő szállítás és munkálatok mérséklése csökkenti.

4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 - vizes élőhelyek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a Nagylók község alatti horgásztó és a Lóki-patak. Legfontosabb általános feladat a horgásztó működésének a Natura 2000 célkitűzésekkel való összehangolása.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ANÉR-kód: B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
 D34 - Mocsárrétek
 H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
 OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
 S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
 U9 – Állóvizek

Natura élőhelytípus: 6250* - Síksági pannon löszgyepek
 6440 - Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétei

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- árkokban vízvisszatartással a jelölő unkafaj állományának fenntartása, növelése
- vízvezetés nem javasolt, árkok mederkarbantartása nem indokolt
- vízi növényzet, szegélynövényzet irtása nem javasolt horgász helyek kialakítása végett.
- nádvágás végezhető a területen.
- őshonos halfajok telepíthetők, halastavak meszezése nem javasolt
- halászat, horgászat engedélyek alapján megengedett

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett
- Kizárólag acélsörét használata javasolt. Fokozottan védett faj megjelenése esetén vízivad vadászat időbeni és térbeli korlátozása javasolt

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- az esetleg szükségesé váló kotrás során kitermelésre került anyagot a Natura 2000 területen belül tárolni nem javasolt
- árkokban vízvisszatartással a jelölő unkafaj állományának fenntartása, növelése szükséges
- vízvezetés, árkok karbantartása nem javasolt

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslat:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása szükséges, melynek időpontját a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V33	A szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a – tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb +/- 20 cm-t ingadozhat.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .
V45	November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani. (Megj.: A hagyásfoltot elég 2 évig fenntartani)
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

8. táblázat: A vizes élőhelyek kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységet konkrétan érintő rekonstrukciós és fejlesztési javaslatok nincsenek.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok betartásával biztosítható a Natura 2000 jelölő faj (vöröshasú unka (*Bombina bombina*)) élőhelyéül szolgáló nádasok, és vízfolyások fennmaradása. A mozaikos nádvágás, avas nád meghagyása az élőhelyet változatosabbá teszi, elősegíti nyílt vízfelületek és sokéves növényzettel borított részek kialakulását

5. **Kezelési egység kódja, neve: KE5 – legelőterületek**

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe a kaszálásra alkalmatlan vagy nehezen megközelíthető területek tartoznak. Itt az állatállomány növelése a legfontosabb teendő, mivel a nem kezelt részeken az inváziós fajok egyre inkább uralják a gyepeket.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ANÉR-kód: D34 - Mocsárrétek
 H4 - Erdőssztyeprétek, felszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
 H5a - Lössgyepek, kötött talajú sztyeprétek
 OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 S1 – Akác ültetvények

Natura élőhelytípus: 6210 - Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik
 6250* - Síksági pannon löszgyepek
 6440 - Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a völgyek oldalában elhelyezkedő pannon síksági löszgyepeken a legeltetés folytatása javasolt, amit az ott található fokozottan védett és védett növények szaporodásához kapcsolódóan kellene meghatározni
- fokozott figyelemmel kellene lenni az inváziós fajokra, azokat mechanikus (esetén vegyszeres) megoldással ki kellene szorítani a területről.
- a téli legeltetés a területen engedélyhez kötött
- az itató/delelőhelyek kijelölését a területileg illetékes Nemzeti Parkkal egyeztetve szükséges végezni
- az inváziós fajokkal – keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*) – cserjésedő, fásodó legelőterületeken gondoskodni kellene ezen fajok visszaszorításáról és a legeltetés fenntartásáról.
- a legelőterületek kaszálhatóak

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások.

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Kormányrendelet, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet betartása kötelező. Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 612. sz. Sárosdi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 30/2008.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslat:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.

GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsméret felett) és a vadgyümölcsök (törzsméret megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdálkodó, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY114	Legelőterületen a tisztító kaszálást és szárzúzást úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területrészek 50%-nál nagyobb arányban ne sérüljenek.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak,

	szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. •Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

9. táblázat: A legelőterületek kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat az élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) változatosabbá tétele érdekében. Javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdősödő területek gyepké alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését. Az idegenhonos inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek ((Síksági pannon löszgyepek (6250*), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyepek megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. Az ideális kezelés a legeltetés, amennyiben ez nem valósul meg, úgy a gyepterületek fenntartó kaszálása is elfogadható. Az inváziós fás szárúak (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)) irtása a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A környező erdős területekről történő szállítás és munkálatok mérséklése csökkenti

6. Kezelési egység kódja, neve: KE6 - fás állományok**Kezelési egység megnevezése:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található üzemtervezett erdők. Sárbogárd: 310/A, 310/B, 310/C, 309/A, 309/C, 309/F valamint a 305/B, 305/C; Nagylók: 51/A, 13/A, 26/M, és 27/A, B erdősrészek. Legfontosabb feladat ezeken a területeken a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) állományának őshonos fafajra cserélése. A kezelési egység nem csak az üzemtervezett erdőket tartalmazza

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
P8 - Vágásterületek
S1 – Akác ültetvények

S2 - Nemesnyarasok

Natura élőhelytípus: a kezelési egységet nem érinti Natura 2000 élőhely

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. üzemtervezett erdők meghatározó állománya az fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). Az erdőfelújítások során előtérbe kellene helyezni az őshonos fajokkal történő helyettesítést.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- b. Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátása és zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 612. sz. Sárosdi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 30/2008.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közlekedésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E28	Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fajok javára kell elvégezni.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolításai.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közlekedésének mellőzése.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E52	Őshonos fajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E76	Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

10. táblázat: A fás állományok kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárréjtjei (6440)) szomszédos területeken. A szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a környező jelölő élőhelyeket veszélyeztető gyomosodás elkerülése érdekében. Kiemelt jelentőségű az akác lehetőség szerinti legkíméletesebb letermelése.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a környező jelölő gyepek fennmaradásának. Az idegenhonos, inváziós fafajok eltávolítása a területről megakadályozza a fás állományokkal határos Natura 2000 jelölő gyes élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárréjtjei (6440)) beerdősülését. A kíméletes erdőgazdálkodás változatos szerkezetű erdőt eredményez, mely a jelölő fajokon kívül a területen esetlegesen és potenciálisan előforduló egyéb védett fajok, madarak fennmaradását is elősegíti. A túltartott vadállomány taposásával, túráásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

Kezelési egység táblázat

	Erdő	Gyep	Vizes	Szántó
--	-------------	-------------	--------------	---------------

szántó					SZ01, SZ04, SZ07, SZ10, SZ21, SZ22, SZ24, SZ35, SZ43, SZ44, SZ45, SZ47, SZ48, SZ52, SZ53, SZ54, SZ55, SZ60, SZ63, SZ74
nedves kaszáló	E18; E25; E69; E70; E73	GY01, GY14, GY20, GY26, GY28, GY32, GY73, GY92, GY112, GY116	GY02, GY15, GY24, GY27, GY30, GY33, GY82, GY103, GY116	V7; V16; V58	SZ01, SZ07, SZ22, SZ24
lőszgyep kaszáló	E18; E25; E69; E70; E73	GY01, GY14, GY24, GY27, GY30, GY33, GY53, GY67, GY82, GY103, GY116	GY02, GY15, GY26, GY28, GY32, GY41, GY64, GY68, GY92, GY112,	V7; V16; V58	SZ01, SZ07, SZ22, SZ24
vizes élőhely				V01, V07, V09, V10, V13, V16, V17, V19, V33, V42, V45, V50, V53, V57, V58	
legelőterület	E18; E25; E69; E70; E73	GY01, GY14, GY18, GY26, GY28, GY32, GY41, GY67, GY92, GY112, GY116	GY02, GY15, GY24, GY27, GY30, GY33, GY53, GY68, GY103, GY114, GY116	V7; V16; V58	SZ01, SZ07, SZ22, SZ24
fás állományok	E05, E06, E12, E18, E20, E25, E28, E29, E30, E31, E35, E39, E47, E49, E52, E65, E68, E69, E70, E73, E76				

11. táblázat: Kezelési egységek összefoglaló táblázata

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület széleinél gyakori a gyepek túlszántása, azaz a szegélyen lévő szántók nem a földhivatali nyilvántartás szerint vannak művelve, hanem kisebb-nagyobb foltokban átlógnak a gyepebe. Ezek megfelelő magkeveréssel történő visszagyepesítése javasolt. Hosszútávon, amennyiben van rá gazdálkodói szándék, a területen lévő zárványszántók visszagyepesítése is javasolt. (Részletesen kifejtve ld.: KE1) Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel (Síksági pannon löszgyepek (6250*), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)) szomszédos területeken.. (Részletesen kifejtve ld.: KE6) A gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat, javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdősödő területek gyepké alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését. Az idegenhonos inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni (Részletesen kifejtve ld.: KE2, KE3, KE5).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosított.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Natura 2000 élőhelytípusok monitorozását országos szinten reprezentatív számú mintavételi helyen kell elvégezni.

Az Nagylóki löszvölgy területén kijelölésre kerültek a Natura 2000 élőhelytípusok változásának monitorozására kijelölt mintaterületek, melyek az első felméréskor pontosításra szorulnak.

Mintavételi pontok száma	Natura 2000 élőhelytípus	Natura 2000 kód
1	Szubkontinentális peripannon cserjések	40A0
1	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik. (<i>Festuco-Brometalia</i>)	6210
5	Síksági pannon löszgyepek	6250

12. táblázat: NBmR monitorozásra kijelölt mintaterületek

A 40A0 élőhelytípus a 2013-as élőhelyterképezés alapján a területen nem található.

Egyéb a Nagylóki löszvölgy területén végzett felmérésekből előkerült, a fenntartási terv szempontjából fontos, az Élőhelyvédelmi Irányelv függelékében felsorolt fajokat az alábbiakban röviden ismertetjük.

A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) a Nagylóki löszvölgy területén végzett felmérések alapján gyakori fajnak mondható. Javasoljuk az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt, a területen feltehetőleg előforduló, kételtű és hullófajokkal együtt ez előbbi faj célzott kutatását és a feltárt fajok populációinak felmérését pl. zöld levelibéka (*Hyla arborea*), barna ásóbéka (*Pleobates fuscus*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), rézszikló (*Coronella austriaca*). A jelenlét megállapítására elegendő az egyes fajok regisztrálása, a fajok monitorozása transzekt mentén történő számlálással, a kételtűek esetén hang alapján történő állomány nagyság becsléssel történhet.

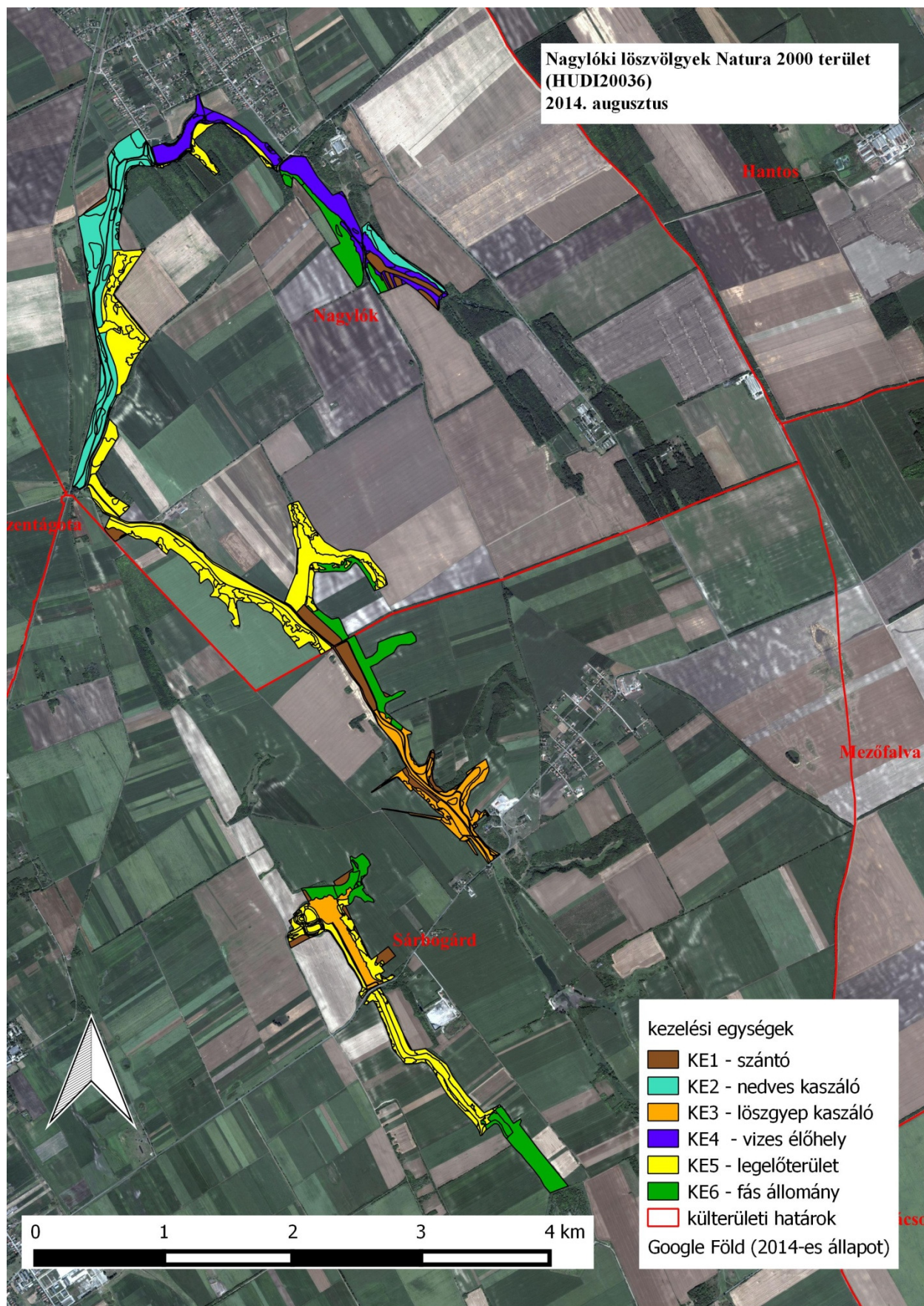
Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) a löszvölgy aljában vízfolyás melletti üde gyepekben feltehetőleg előfordul. A jelenlét megállapítására elegendő a faj regisztrálása, a fajok monitorozása transzekt mentén történő számlálással, egyedi fogás-jelölés-visszafogásos vizsgálattal végezhető.

A farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) a területen való előfordulása egyelőre nem bizonyított, azonban a faj megléte valószínűsíthető, ennek kiderítése érdekében a területen célzott kutatást kell végezni. A jelenlét megállapítására elegendő a faj regisztrálása, a fajok monitorozása transzekt mentén történő számlálással, egyedi fogás-jelölés-visszafogásos vizsgálattal végezhető.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajokra, így a selyemkóróra (*Asclepias syriaca*) és a kanadai aranyvesszőre (*Solidago canadensis*).

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egység térkép:

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Nagylóki löszvölgyek (HUDI20036) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül ex lege védett a sárbogárdi Bolond-vár, melyre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

Továbbá a terület 72,27%-a az országos ökológiai hálózat magterületei is egyben, melyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik (ld. 1.6. fejezet).

A mezőgazdálkodásági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdálkodásági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet nyújt segítséget.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdálkodásági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

Erdőkre a 612. sz. Sárosdi Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) van érvényben, és általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

A vadlétszám szabályozásáról a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A gyepterületek egy része nem hasznosított, a jelenleg fennálló használati viszonyok is tisztázatlanok. Tulajdonosi szerkezet alapján kb 93%-ban magántulajdonban vannak a gyepek, a maradék 7% önkormányzati, illetve állami tulajdonban van.

Talajvédelmi szempontból a talaj védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben foglaltak a mérvadóak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

a. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer:

A területen előforduló élőhelytípusok alapján a megfelelő művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe

Erdőkre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) töre vágás vagy sarjaztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rözsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes

Szántókra:

Jelenleg a gazdálkodók a területen a következő AKG támogatást veszik igénybe:

- BA) Extenzív gyepgazdálkodási célprogram

A Nagylóki löszvölgyek területét 43 MEPAR blokk érinti. Jelenleg a területből 261,36 ha támogatható.

Gyepekre:

A gazdálkodók jelenleg a területalapú támogatást és a Natura 2000 támogatást tudják igénybe venni a területre. A támogatási forrásokról a gazdálkodók tudnak.

Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik

b. Javasolt agrártámogatási rendszer:

Az élőhelyek mozaikos eloszlása miatt gazdának pillanatnyilag nem éri meg a élőhelyek szerint eltérő módon művelni a területet. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait, valamint az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet módosítása javasolt annak érdekében, hogy a hektár alapú támogatási rendszer helyett a területfüggő támogatás valósulhasson meg. A gazdálkodók értékmegőrző tevékenységet végeznek, és a jelenlegi támogatási összeg mellett nem éri meg a gazdálkodás. Kis, értékes területekre a nagyobb támogatási összeg motiválttá teheti a gazdálkodókat, mert nehezebb kezelni és betartani az előírásokat kis

területen, mint sok száz hektáron. Jelenleg kevesebb a kompenzáció, mint a költség. A támogatások szeparálása előnyösen hatna a terület művelésére, mivel a jelenlegi támogatási rendszer a nagy területeken gazdálkodóknak kedvez

3.3.2. Pályázatok

A területet érintő pályázat nem fut.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
terepbejárás	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	Gerecsei Tájegység	2013.05.16.; 2013.05.23.	2fő; 2 fő
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	érintett járási hivatalok	2013.05.13.	1 db levél
erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága	2013. 11.26.	1 db levél
szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok	34 gazdálkodó vagy szervezet	2014.06.18.	11 fő
gazdálkodó fórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	3 szervezet, 3 magángazdálkodó	2014.08.11	7 fő
önkormányzati közzététel	gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Nagylók, Sárbogárd önkormányzata	2014.08.01.- 2014.08.15.	-
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok	2014.08.15.	29 db e-mail és ugyanennyi levél
honlap	lakosság		2013.01.01 2014.08.31	- -

13. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Nagylóki löszvölgyek (HUDI20036) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2013. május 13-án az illetékes járási hivatal írásbeli megkeresése történt, melyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. Nem kaptunk választ.
- 2013. május 16-án és 23-án két ízben megtörtént a terület bejárása, melynek során a gyepek aktuális állapotának felmérése, és az általános problémák megtárgyalása történt meg.

- 2014. június 18-án szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.
- 2014. augusztus 11-én gazdálkodó fórum keretében ismételt megtörtént a terv egyeztetése. Erre az eseményre kifejezetten a területen ténylegesen gazdálkodó érintetteket vártuk.
- a fenntartási terveket 2014 augusztus 4-én megküldtük az érintett önkormányzatoknak kifüggesztésre.
- Augusztus 15-én megküldtük e-mailen majd postai úton is az érintett hatóságoknak a tervet, a véleményeket augusztus 25-ig vártuk vissza.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. terepbejárás:

- a. **címzett:** Vértes-Mezőföldi Tájegység
- b. **résztevők száma:** 4 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** menetlevél

2. falugazdászok levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:**
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Sárbogárdi Járási Hivatala
- b. **érintettek száma:** 1 járási hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

3. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:** Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága
- b. **érintettek száma:** 1 erdészeti igazgatóság
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

4. szakmai terepbejárás

- a. **címzett:** helyben érintett gazdálkodók, illetve hivatalok
 - Nagylók Község Önkormányzata
 - Sárbogárdi Járási Hivatal
 - Sárbogárd Város Önkormányzata
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
 - Nemzeti Agrárgazdálkodósági Kamara
 - Magyar Gazdálkodókörök és Gazdálkodószövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
 - Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
 - MME Fejér Megyei Helyi Csoport
 - Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
 - Mezőgazdálkodósági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
 - Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-dunántúli Kirendeltség
 - Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
 - Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
 - Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
 - Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
 - Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság
 - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
 - Nagy-Sár-Hant Földtulajdonosi Közösség
 - Mezőfalvai Zrt. Földtulajdonosi Közösség
 - Arany Völgy Vadásztársaság
 - Országos Erdészeti Egyesület
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Főépítési Iroda
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
 - Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
 - Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság
 - MVH Fejér Megyei Kirendeltség
 - Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
 - Hajnal Attila
 - Somogyvári Róbert
 - Kaszab Lászlóné
- b. **résztevők száma:** 11 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (4. számú melléklet)

5. **gazdálkodó fórum:**

- a. **címzett:** helyben érintett gazdálkodók, illetve mivel közvetlen elérhetőségük nem volt meg, ezért a
- Magán Gazdálkodókörök és Gazdálkodószövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
 - Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
 - Nemzeti Agrárgazdálkodósági Kamara
- segítségét kértük a gazdálkodók kiértékelésében. A következő gazdálkodókat közvetlenül el tudtuk érni:
- Hajnal Attila
 - Somogyvári Róbert
 - Kaszab Lászlóné
- b. **résztevők száma:** 7 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

6. **önkormányzati közzététel**

- a. **címzett:**
- Nagylók Község Önkormányzata
 - Sárbogárd Város Önkormányzata
- b. **érintettek száma:** 2 hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** 2 db postai levél

7. **véleményezési kérelem**

a. **címzett:**

- Sárbogárdi Járási Hivatal
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdálkodásügyi Kamara
- Magyar Gazdálkodókörök és Gazdálkodószövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- MME Fejér Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
- Mezőgazdálkodásügyi és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-dunántúli Kirendeltség
- Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
- Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
- Országos Erdészeti Egyesület
- Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Főépítész Iroda
- Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság
- MVH Fejér Megyei Kirendeltség
- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Veszprémi Bányakapitányság
- MVH Komárom-Esztergom megyei Kirendeltsége

b. **beérkezett vélemények száma:**5 db levél

c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött postai levelek és e-mailek

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész Iroda	2014. augusztus 21.	A fenntartási tervhez észrevételt, javaslatot nem tettek	-
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	2014. augusztus 28.	A fenntartási terv átnézeti térképe alapján megállapították, hogy a terület nyilvántartott műemléki értéket nem érint	-

Fejér Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatósága	2014. augusztus 22.	A talaj felső rétegének eltávolítása csak a talajvédelmi hatóság engedélyével lehetséges. A csatornakotrásból kikerülő anyag termőföldön történő elhelyezése is engedélyköteles. Minden új épület, építmény termőföldön történő létesítését meg kell előznie az ingatlanügyi hatóság végleges, más célú hasznosítást engedélyező határozata, mely magában foglalja a talajvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalását.	A véleményt a hatóság a Fejér megyét érintő Natura 2000 terület ek vonatkozásában adta. A Nagylóki löszvölgyben nincs olyan előírás, illetve fajvédelmi javaslat, ami a talaj felső rétegének eltávolítását írná elő, ezért az Igazgatóság véleménye jelent tervnél nem releváns
Fejér Megyei Rendőr- főkapitányság	2014. augusztus 26.	A közbiztonsági területet érintő észrevételük, vagy javaslatuk nincs	-
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 25.	A fenntartási tervhez észrevételt, javaslatot nem tettek, annak tartalmával és célkitűzéseivel kapcsolatban nem emeltek kifogást	-
Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság	2014. augusztus 27.	A területen a Lóki-patak folyik keresztül. A vizes élőhelyek fenntartása érdekében a területről vízelvezetés és az árkok karbantartása nem javasolt	A vélemény a KE4: vizes élőhelyek kezelési egységhez került be.
Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2014. szeptember 5.	A Nagylóki löszvölgyek érinti a Lóki-patakot. A tervben igényként merül fel, hogy az esetleg szükségessé váló kotrás során kitermelésre került anyagot a Natura 2000 területen belül tárolni nem javasolt. Ennek elszállítása viszont irreálisan magas költséggel járna, amire az Igazgatóságnak nincs fedezete	A hivatkozott jogszabály a terv 3.3 fejezetébe bekerült.
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Veszprémi Bányakapitányság	2014. augusztus 26.	Tárgyi kezelési terv szakterületébe tartozó kérdései tekintetében nem érintett, javaslatot nem tesz, kifogást nem emel	-
Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóság Soproni Hatósági Iroda	2014. augusztus 22.	A fenntartási terv hírközlési érdekeket nem érint, a Hatóság nem kíván javaslatot tenni, és az eljárásban a továbbiakban részt venni	-
Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	2014. augusztus 25.	A 2009. évi XXXVII. törvény hatálya alá tartozó területeken attól, valamint a végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet előírásaitól, továbbá a körzeti erdőterv elkészítésének folyamatában megjelent, illetve megjelenő miniszteri rendeletektől eltérő módon történő szabályozás fenntartási szinten nem lehetséges. Előírások csak akkor tehetők, ha együttesen fennáll, hogy az érvényes szabályozókkal összhangban vannak, a terület kezelője önként vállalja és a felmerülő többletköltségeket a kezelőnek megtéríti. A Natura 2000 területeken található idegenhonos fajok állományai nem jelölő élőhelyek, az ott folyó gazdálkodás alapkövetelménye, hogy a jelölő élőhelyeket nem veszélyeztethetik.	A tervbe beépült. - A terv több pontján szerepel, hogy az itt megfogalmazott előírások csupán javaslatok, azok nem kötelezően betartandó előírások. A tervben megfogalmazott, a Vidékfejlesztési Minisztérium által jóváhagyott előírás-sorok nincsenek ellentétben a fent hivatkozott jogszabályokkal. Minden előírás-javaslat előtt kiemelten hangsúlyozzuk, hogy csak a tulajdonos beleegyezésével, önkéntes alapon betartandók. A 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges

		<p>Az erdőgazdálkodás célja a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülése mellett a faanyagtermelés. Magántulajdonostól kompenzáció nélkül nem várható el a hozamról való önkéntes lemondás. Az előírás javaslatok közül több nem, vagy nem minden esetben tartható. A kezelési terv az érvényben lévő jogszabályokon túli korlátozást a Tápió-Hajta-vidéke TK területére csak a védett és fokozottan védett fajok monitoringozott adatai alapján, a jogszabályoknak megfelelően tehet. A tervben foglalt E05, E06, E29, E30, E31, E35, E47, valamint az E65-os előírások az Erdészeti Igazgatóság véleménye szerint nem minden esetben tarthatók.</p>	<p>eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében c. fejezetben szerepel, hogy a Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet vonatkozik, tehát a hozamról való kompenzáció nélküli lemondás semmiképpen nem elvárás. Minden ilyen jellegű javaslattal érintett, erdőterületre vonatkozó kezelési egység esetében szerepel, hogy „Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdőállományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó.”</p> <p>- A fenntartási terv érvényességi ideje alatt új erdőtervek fognak készülni. A következő erdőtervezési ciklusban a fenntartási tervek a megalapozó dokumentáció részét fogják képezni, ezért fontosnak tartjuk jelezni a természetvédelmi szempontból javasolt változtatásokat.</p>
Sárbogárd Város Polgármestere	2014. augusztus 22.	Érdemi észrevételt nem tettek.	-

14. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése